

Codi: 104699

Crèdits: 6

Caràcter: FORMACIÓ BÀSICA

Matèria: FILOSOFIA

Curs: PRIMER

Semestre: SEGON

Equip docent: David Gràcia, Laura Círia & Ester Jordana

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 75h

Hores autònomes: 75h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria és de formació bàsica i de metodologia teòrico-pràctica. S'entén la pràctica, llavors, com una dimensió articulada amb les de teories, praxis i poiesis, tant en relació amb les situacions, processos i contextos que s'aborden i en els quals aquesta articulació es dona, com en relació al propi context pedagògic d'aprenentatges, activitats i producció de textos i exercicis diversos. Sobre la base d'això, l'objectiu general de la matèria és introduir als/les alumnes en la pràctica i experiència del pensament crític, situat i contextual en, per a i a través de les arts i els dissenys.

En les dues assignatures que componen la matèria, s'aborden qüestions, sabers i pràctiques amb la fi d'assenyalar i pro lematitzar aquells elements culturals, sociopolítics, materials i ideològics que travessen el camp de les arts i els dissenys. Per a això, es té en compte l'articulació entre els eixos diacrònic i sincrònic que habilita una anàlisi crítica. En l'eix diacrònic, es tracta d'abordar genealògicament els processos i dinàmiques a través de les quals es poden rastrejar aquests elements fins al present, atenent especialment al marc històric i sociocultural de la Modernitat. En l'eix sincrònic, articulats efectivament amb l'anterior, es tracta d'aportar recursos i criteris per pensar críticament tots aquests elements en el nostre present, atenent a la seva complexitat i a la seva dimensió multiseccular (del local al global).

Amb tot això, es potencien les eines amb les quals el/la alumne/a construirà la bastida teòrica i conceptual pròpia que ha d'acompanyar els processos del seu treball com a investigador en les arts i els dissenys de forma crítica i situada, fent-ho des d'un present dinàmic i complex.

Assignatures de la matèria:

INTRODUCCIÓ AL PENSAMENT EN ARTS I DISSENY

PENSAMENT I CONTEXT EN ARTS I DISSENY

PENSAMENT I CONTEXT EN ARTS I DISSENY.

Pensament i context en arts i disseny forma part de les assignatures de l'Àrea de Teoria que ofereixen des del primer curs les eines amb les quals cada alumne/a ha de construir la bastida teòrica i conceptual que ha d'acompanyar el seus processos de treball com a investigador/a en el camp de les arts i el disseny. Aquesta assignatura de segon semestre, essent la continuació de la *Introducció al pensament en arts i disseny* de primer semestre, aprofundeix en la dimensió contextual del pensament i, al seu torn, en el pensament de la dimensió contextual de les pràctiques i discursos en arts i disseny. Com en el semestre anterior, en l'assignatura s'hi articulen tres eixos principals al voltant del pensament en arts i disseny: genealògic (d'on venen, com es formen els discursos i pràctiques que assenyalen), amb atenció a les dinàmiques pràctiques i discursives que s'endeguen amb la Postmodernitat i fins el context present; conceptual (què són i com es formen i treballen els conceptes que hi ha en aquests discursos i pràctiques), atenent a constel·lacions conceptuais rellevants per pensar el context i en context; i pràctic-aplicat (com s'insereixen efectivament en la realitat pràctica i amb quins efectes), aprofundint en mètodes i tècniques d'observació, exploració i anàlisi de la realitat. Tal com es plantejava en la de primer semestre, l'assignatura contempla, d'una banda, mètodes orientats a un cert estranyament dels/les alumnes respecte a determinats hàbits acadèmics adquirits (de lectura, escriptura, anàlisi, etc.) i, d'altra banda, exercicis de posicionament en relació a les qüestions que es van tractant i en relació al propi context. En tot cas, l'articulació de mètodes i continguts diversos apunten a una obertura conceptual i teòrica del camp de les arts i els dissenys en un grau eminentment transdisciplinari.

OBJECTIUS

Genèrics:

- Assolir eines i recursos conceptuais i teòrics adients per tal d'abordar i pensar el context present de les arts i els dissenys.
- Desenvolupar les capacitats de lectura i d'escriptura a partir del propi posicionament en relació a les qüestions tractades.
- Desenvolupar un esperit crític sobre la realitat social i cultural.

Bloc 1: Pensament, ordres i genealogies

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- Analitzar genealogies conceptuals i discursives de la Postmodernitat com a eines per al pensament en arts i dissenys en el context present.
- Valorar críticament la dimensió històrica del present a partir de recursos genealògics en el camp del pensament estètic.

Bloc 2: El treball dels conceptes: espai, experiència, crítica i context

- Conèixer, problematitzar i analitzar conceptes clau per tal de pensar el context i en context, atenent a la seva dimensió sociohistòrica i complexa.
- Valorar el treball dels conceptes com a eina de recerca i crítica en el desenvolupament de propostes pròpies.

Bloc 3: Observació i interpretació

- Aprofundir en els mètodes i tècniques d'observació, exploració i anàlisi pròpies de l'antropologia.
- Analitzar la realitat social i cultural posant en pràctica el mètode etnogràfic com a eina de coneixement i com eina d'investigació.
- Desenvolupar un pensament crític i propi envers la identitat, endinsant-se tant en el propi *mindset* com en altres (situacions socials, convidats)

COMPETÈNCIES

E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).

E03. Llegir, escriure i parlar de forma posicionada i crítica en i des dels entorns de treball de les arts i els dissenys, i emprar aquests recursos com un factor de construcció personal.

E04. Analitzar el context sociocultural contemporani, en permanent transformació, i implicar-se en ell des del treball propi en el camp de les arts i/o els dissenys.

E05. Distingir, jerarquitzar i relacionar críticament continguts formals, dades, documents, conceptes i arguments implicats en el treball propi, emprant recursos apropiats (constel·lacions conceptuals, gràfics relacionals, bancs de referències...).

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENTATGE

RA1 (E02.2). Usar recursos teòrics, conceptuals i metodològics per a la recerca, l'anàlisi i la interpretació de la societat contemporània i les seves manifestacions i pràctiques culturals.

RA2 (E03.4). Practicar col·lectivament l'escriptura horitzontal i col·laborativa per a la producció de textos teòrics.

RA3 (E03.5). Relacionar i integrar informació de fonts diverses.

RA4 (E03.6). Aplicar les eines bàsiques per a la producció de textos assagístics.

RA5 (E04.11). Demostrar la responsabilitat social de l'investigador en arts i dissenys.

RA6 (E04.12). Reconèixer i mostrar-se sensible cap al context: registrar observacions, elaborar preguntes d'anàlisis i desenvolupar mètodes de treball de camp.

RA7 (E04.13). Aplicar fonaments d'anàlisis i interpretació socioculturals i tecnocientífics.

RA8 (E04.14). Demostrar autonomia en exercicis de reflexió i discussió, tant en les dinàmiques de l'aula com de treball de grup.

RA9 (E05.2). Utilitzar recursos i estratègies per a l'organització de la informació: esquemes i mapes conceptuals.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.
- T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.
- T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.
- T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.
- T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.
- T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.
- T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.
- T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.
- T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

L'assignatura s'organitza a partir de 3 blocs principals que s'articulen entre ells i amb algunes sessions conjuntes.

Bloc 1: Pensament, ordres i genealogies

En el marc ampli de la Postmodernitat, es tracta d'acompanyar la genealogia dels ordres estètics (arts i dissenys) i de la cultura fins a les segones avantguardes i la contracultura de la segona meitat del segle XX: El treball a partir de textos permet seguir les fites del plantejament d'aquest bloc de caire històric-genealògic, a banda de permetre el treball de la lectura de textos complexos.

RA: 1, 2, 3, 5

Bloc 2: S'aborden recursos i eines per tal de pensar el context i en context, especialment a partir de conceptes clau rellevants: espai, experiència, crítica i el concepte de context mateix. L'abordatge genealògic, analític i crític d'aquests conceptes, acompanyat del treball de textos, obre perspectives per comprendre i qüestionar el context i camps d'experiència de les arts i els dissenys.

RA: 2, 4, 5, 7

Bloc 3: Observació i interpretació

Ús de la etnografia i les tècniques d'observació, exploració i anàlisi del camp de l'antropologia com a metodologia per pensar en les arts i el disseny. S'aprofundeix en el conceptes treballats al primer semestre d'identitat i *mindset* (entès com la visió particular del món), a partir de la investigació, reflexió i experimentació.

RA: 2, 4, 5, 6

METODOLOGIA

L'assoliment de les competències pròpies de l'assignatura implica fonamentalment tres eixos metodològics. D'una banda, l'exposició per part del professor de continguts i plantejaments oberts de problemes en relació a aquells (activitat dirigida). D'altra banda, en relació als problemes plantejats, la confrontació, per part dels alumnes, de continguts, criteris i eines conceptuals assolides; i això a través d'activitats formatives diverses: debat, anàlisi i interpretació de materials en grup, exposició i discussió d'exercicis realitzats, etc. (activitats supervisades). En tercer lloc, un eix metodològic orientat a una tasca de recerca i heurística (individual o en grup), a través d'activitats formatives que promouen la producció pròpia de textos, i en els quals es valorarà l'equilibri entre el rigor en l'aplicació dels aprenentatges assolits i la capacitat d'assajar i experimentar amb criteris propis (activitats autònomes i supervisades). La metodologia docent implica un procés d'avaluació continua, tant individual com de grup, dels processos, activitats i resultats que es van donant al llarg del semestre.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 30h (20%)

Hores activitats supervisades: 30h (20%)

Hores aprenentatge autònom: 75h (50%)

Hores activitats d'avaluació: 15h (10%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències, casos d'estudi, visites o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: comprensió i aplicació dels recursos teòrics i conceptuals treballats; valoració, discussió crítica col·lectiva i exposició de propostes en relació a les qüestions treballades.

Descripció: en cadascun dels tres blocs, el/la docent iniciarà cada sessió amb una activitat dirigida per a la presentació i explicació dels continguts corresponents que posteriorment tindran desenvolupament en activitats supervisades i autònomes.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA3, RA7

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: contrastació (comparació, reflexió, crítica, valoració) en les formes i processos de treball i aplicació de recursos teòrics i conceptuals tractats en activitats compartides, amb seguiment i discussió, tant per part dels/les docents com per part del grup aula. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: activitats que, de forma individual o grupal, signifiquen una dinàmica d'aula que implica posar en joc els continguts tractats i la participació activa de tots/es els/les alumnes. Tant com les intervencions, es valora l'escolta i el retorn en relació a les intervencions o propostes dels/les companys/es, ja sigui en posades en comú, debats, comentari de materials diversos o presentacions d'exercicis.

Resultats d'aprenentatge: RA2, RA4, RA5, RA6.

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: exercicis de producció de textos segons les pautes metodològiques i de contingut marcades (blocs 1 i 2).

Exercicis d'observació, exploració i anàlisi (bloc 3). Lectura i treball de textos (blocs 1, 2 i 3).

Resultats d'aprenentatge: RA3, RA4, RA7.

Activitat d'avaluació

Lliurament i presentació d'exercicis per a l'avaluació de resultats parcials o finals.

Metodologia d'aprenentatge: reflexió i aplicació dels recursos assolits en exercicis de producció textual o presentació oral. Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis i resultats parcials o finals.

Descripció: l'avaluació de les competències i resultats d'aprenentatge es fa a partir del seguiment i valoració d'exercicis i activitats tant supervisades (seguiment de participació i intervencions, breus exercicis individuals o grupals d'aula) com autònomes (producció de textos).

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA3, RA4, RA7

SISTEMA D'AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura no serà una mitjana aritmètica dels diversos exercicis, si no que es tindrà en consideració l'evolució en l'aprenentatge de l'alumne/a. El contingut i criteris d'avaluació de cada exercici s'especificarà en l'enunciat corresponent.

SISTEMA D'AVALUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (45%)

Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (45%)

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (10%)

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ I CRITERIS D'AVALUACIÓ PARCIALS

Exercicis del Blocs 1 i 2.

- Registre de lectura de textos treballats a l'aula i de forma autònoma (30%).
 - Comprensió i capacitat per assenyalar arguments i conceptes clau (50%)
 - Capacitat d'elaboració dels arguments i de síntesi (50%)
- Producció textual: exercici de reflexió i creuament de textos treballats a partir d'una qüestió clau (50%).
 - Equilibri entre l'ús dels textos de referència, el problema o qüestió clau i la posició de qui escriu (50%)
 - Tractament de conceptes i arguments; contextualització (30%)
 - Expressió, estructura i qüestions formals (20%)
- Activitats de posada en comú, discussió, debat, etc. (20%)
 - Intervencions (50%)
 - Escolta i retorn a partir de l'activitat grupal (50%)

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA7.

Exercicis del Bloc 3

- Taller de treball de camp (40%)
 - Guia i execució del treball de camp (40%)
 - Interpretació i profunditat de la informació (40%)
 - Expressió, estructura i qüestions formals (20%)
- Exercici de reflexió personal sobre una qüestió clau (40%)
 - Plantejament, anàlisi i relació de conceptes (60%)
 - Expressió, estructura i qüestions formals (40%)
- Activitats de posada en comú, discussió, debat, etc. (20%)
 - Intervencions (50%)
 - Escolta i retorn a partir de l'activitat grupal (50%)

Resultats d'aprenentatge: RA2, RA4, RA5, RA6.

RECUPERACIÓ

Criteris per poder optar a les proves de recuperació del mes de juliol:

1. Tenir una nota final de l'assignatura d'entre 4,00 i 4,99 (queda exclosa la voluntat de pujar nota)
2. Haver entregat el 100% dels exercicis i dels treballs durant el període lectiu i avaluatiu de l'assignatura
3. Haver assistit a l'assignatura en un 75%

BIBLIOGRAFIA

A banda d'aquesta bibliografia bàsica, es proporcionarà una bibliografia més extensa (incloent articles i/o altres materials textuals) per tal de facilitar l'aprofundiment en els diversos continguts, ja sigui per al treball autònom o per al treball a l'aula. Durant el curs s'especificarà quines lectures (fragments, extractes o capítols) són obligatòries.

ADORNO, T. W. Y HORKHEIMER, M. *Dialéctica de la ilustración: fragmentos filosóficos*. Traducción de Joaquín Chamorro. Madrid: Akal, 2007.

ALBET, A., BENACH N. *Doreen Massey. Un sentido global del lugar*. Barcelona: Icaria, 2012.

BLOMBERG, J.; GIACOMI, J.; MOSHER A.; SWENTON-WALL P. *Ethnographic field methods and their relation to design. Participatory design: principles and practices*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates, 1993

CSIKSZENTMIHALYI, M.; HALTON, E.. *The meaning of things: Domestic symbols and the self*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.

CONNOR, S. *Cultura postmoderna. Introducción a las teorías de la contemporaneidad*. Traducción de Amaia Bozal. Madrid: Ediciones Akal, 1996.

DEBORD, G. *La sociedad del espectáculo*. Traducción de Jose Luís Pardo. Valencia: Pre-textos, 2009.

- FOSTER, H. (ed.). *La postmodernidad*. Traducción de Jordi Fibla. Barcelona: Kairós, 2008.
- FOSTER, H. *El retorno de lo real. La vanguardia a finales de siglo*. Traducción de Alfredo Brotons. Barcelona: Akal, 2001.
- FOUCAULT, M. ¿Qué es la crítica? Crítica y Aufklärung. *Daimon. Revista de Filosofía*, n. 11, 2005 (1978), pp. 5-25.
- GÓMEZ, P.P., MIGNOLO, W. *Estéticas decoloniales*. Bogotá: Univ. Fco. José de Caidas, 2012.
- GUASCH, A. M. *El arte del último siglo XX. Del postminimalismo a lo multicultural*. Madrid: Alianza, 2008.
- HEBDIGE, D. *Subcultura: el significado del estilo*. Traducción de Carles Roche. Barcelona: Paidós, 2004.
- JAMESON, F. *El giro cultural. Escritos seleccionados sobre el postmodernismo 1983-1998*. Traducción de Horacio Pons. Buenos Aires: Manantial, 2002.
- LADDAGA, R. *Estética de la emergencia*. Buenos Aires: Adriana Hidalgo ed., 2006.
- LYON, D. *Postmodernidad*. Traducción de Belén Urrutia. Madrid: Alianza, 1997.
- LYOTARD, J-F. *La postmodernidad (explicada a los niños)*. Traducción de Enrique Lynch. Barcelona: Gedisa, 1987.
- PORTIGAL, S. *Interviewing Users: How to Uncover Compelling Insights*. New York: Rosenfeld Media, 2013.
- ROSZAK, T. *El nacimiento de una contracultura*. Traducción de Angel Abad. Barcelona: Kairós, 1981.
- THOMPSON, J. B. Los media y la modernidad. Una teoría de los medios de comunicación. Traducción de Jordi Colobrans. Barcelona: Paidós, 1998.

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega durant 18 setmanes i en una sessió per setmana. Cada un/a dels/les docents durà a terme un bloc de quatre sessions, de forma que el grup d'alumnes es dividirà en tres subgrups en la major part de les sessions del semestre. Hi haurà sessions conjuntes per al gran grup i amb els/les tres docents a la sessió inicial, en les sessions interblocs i al final (sessió de tancament). L'ordre en què cadascun dels tres subgrups farà els blocs és, òbviament, variable: els/les docents ho tenen en compte des de l'articulació i transversalitat de continguts i activitats d'avaluació. A més, les sessions conjuntes serveixen en bona mesura per optimitzar aquesta articulació entre blocs.

Sessió 1

SESSIÓ CONJUNTA D'INICI. Presentació de l'assignatura. Activitat d'aula.

Sessió 2 (Bloc 1)

1.1. Genealogies de les arts i la cultura. La constitució de la Indústria Cultural.
Activitat dirigida + Activitat supervisada.

Sessió 3

1.2. Genealogies de la contracultura i l'avantguarda. Les segones avantguardes.
Activitat dirigida + Activitat supervisada + Revisió del treball autònom.

Sessió 4

1.3. Genealogies de les arts i la cultura. La societat de l'espectacle i la postmodernitat cultural.
Activitat dirigida + Activitat supervisada + Revisió del treball autònom.

Sessió 5

1.4. Genealogies de la contracultura i l'avantguarda. Contracultura i postmodernitat crítica.
Activitat dirigida + Activitat supervisada + Revisió del treball autònom.

Sessió 6

SESSIÓ CONJUNTA. Recull i síntesi del bloc cursat per part de cada grup d'alumnes. Presentació dels eixos clau als altres dos grups. Discussió i creuament de processos i resultats. Seguiment de treballs.

Sessió 7 (bloc 2)

2.1. Presentació del bloc: pensar el context i en context. Pensament situat i crític. Eines i recursos des del gir espacial: l'espai com a problema.

Activitat dirigida + Activitat supervisada.

Sessió 8

2.2. Què és l'experiència. Eines i recursos des de l'eix estètica-política.

Activitat dirigida + Activitat supervisada + Revisió del treball autònom.

Sessió 9

2.3. Què és la crítica. La crítica com a exercici i com a ethos. Aterrar la crítica: la idea de límit.

Activitat dirigida + Activitat supervisada + Revisió del treball autònom.

Sessió 10

2.4. Pensar el context i en context des de la problematització dels conceptes d'espai, experiència i crítica. Posicions i posicionaments.

Activitat dirigida + Activitat supervisada + Revisió del treball autònom.

Sessió 11 (conjunta)

SESSIÓ CONJUNTA. Recull i síntesi dels blocs treballats. Discussió i creuament de processos i resultats.

Activitat d'aula. Seguiment de treballs.

Sessió 12 (bloc 3)

3.1. Presentació del bloc. Estudi de la identitat mitjançant treball de camp al carrer. Reflexió inicial i preparació de guies.

Activitat dirigida + Activitat supervisada.

Sessió 13

3.2. Treball de camp, anàlisi i posada en comú dels resultats.

Activitat supervisada.

Sessió 14

3.3. Estudi de la identitat mitjançant una entrevista etnogràfica en profunditat a un convidat, persona caracteritzada per la seva professió. Reflexió inicial i preparació de la guia.

Activitat dirigida + Activitat supervisada.

Sessió 15

3.4. Entrevista conjunta a un convidat, anàlisi i reflexió sobre els resultats.

Activitat supervisada.

Sessió 16

SESSIÓ CONJUNTA. Recull i síntesi dels blocs treballats. Discussió i creuament de processos i resultats.

Activitat d'aula. Seguiment de treballs.

Sessió 17

JUNTA D'AVALUACIÓ DOCENT PER CURSOS (no lectiu)

Sessió 18

SESSIÓ DE TANCAMENT: Tancament de l'assignatura mitjançant entrevistes individuals.